

Satunmaa KUULUU KAIKILLE

Toimittanut
BÖLDIZSÁR M. NAGY

Kuvittanut
LILLA BÖLE CZ

Tolkien-sitaatin sivuilla 7-8 teoksesta
Puu ja lehti suomentanut Vesa Sisättö

Unkarinkielinen alkuteos *Meseország mindenkié*
Alkuteoksen julkaissut 2020 Labrisz Lesbian Association, Unkari

Text © all authors (Zoltán Csehy, Petra Finy, Eszter Gangl, Dóra Gimesi, Sára Harka, Noémi Rebeka Horváth, Kriszta Kasza, Edina Kertész, Judit Ágnes Kiss, Brigitta Kovács, István Lakatos, Krisztina Rita Molnár, Edit Pengő, Orsolya Ruff, Edit Szűcs, Andrea Tompa, Judit Tóth B.)

Illustrations © Lilla Bölec
Originally selected and edited by Boldizsár M. Nagy
Project coordinator: Dorottya Ré dai
Suomenkielinen laitos © Saarni Laitinen ja WSOY 2022
Werner Söderström Osakeyhtiö
ISBN 978-951-0-48306-0
Painettu EU:ssa

Satumaa
KUULUU KAIKILLE

KUVITTANUT LILLA BÖLE CZ

Unkarin kielestä suomentanut
Saarni Laitinen

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Sisällys

Alkusanat	9
<i>Krisztina Rita Molnár</i> : Rubiinipunainen lintu	13
<i>Eszter Gangl</i> : Ruskolehti	24
<i>István Lakatos</i> : Noidan tarina	36
<i>Judit B. Tóth</i> : Lumikuningas	48
<i>Andrea Tompa</i> : Rauta-Lasse	60
<i>Dóra Gimesi</i> : Margaret Jättiläisensurmaaja	75
<i>Edit Szűcs</i> : Metsäkauriin sarvet	92
<i>Edit Pengő</i> : Kaapattu kuninkaantytär	106
<i>Judit Ágnes Kiss</i> : Roosa tanssiaisissa	120
<i>Noémi Rebeka Horváth</i> : Pikku Liisan suuri seikkailu	126
<i>Sára Harka</i> : Lahja ja Lilian	138
<i>Kriszta Kasza</i> : Kolmikorva Trimotei	152
<i>Edina Kertész</i> : Kiemurainen mehupilli	163
<i>Orsolya Ruff</i> : Mahtava Alfredo	172
<i>Efi</i> : Onnea matkaan, Batbajan!	185
<i>Petra Finy</i> : Liisa lähtee maailmalle	200
<i>Zoltán Csehy</i> : Prinssi menee naimisiin	206
Satujen kirjoittajat	216

Alkusanat

Me kaikki tarvitsemme satuja. Sellaisia, jotka vievät meidät kaukai-
siin aikoihin ja paikkoihin, sinne, missä sankarit lentävät lumotuilla
ratsuilla ja taistelevat lohikäärmeiden kanssa ja keijukaiset pakene-
vat vankeudesta, mutta ovat kuitenkin pohjimmiltaan samanlaisia
kuin me. Voimme vain aavistaa, mistä lähtien satuja on kerrottu.
Varmaa on kuitenkin se, että saduilla on ollut paikkansa kaikissa
tuntemissamme yhteiskunnissa aina varhaishistorian ajasta läh-
tien. Jos syvennymme satujen historiaan, huomaamme, että tari-
nat ovat ylittäneet valtakuntien ja kulttuurien rajoja vapaina kuin
taivaan linnut. Pikkuhiljaa ne ovat muuttuneet ja muovautuneet,
ja niinpä yksi ja sama satu on voinut kiertää maailmaa satoina tai
tuhansina muunnelmina. Ne kaikki kantavat mukanaan erityistä
kokemusmaailmaa ja maailmanjärjestystä, jonka sadun kertojat ja
kuuntelijat ovat kokeneet omakseen.

Ennen kuin nykyään tunnetut ja pidetyt, lapsille suunnatut tarinat
ovat päätyneet kirjoihin ja kansiin, ne ovat tehneet pitkän ja seik-
kailujentäyteisen matkan. Niihin on kasautunut useiden kulttuurien
symbolijärjestelmiä, jotka ovat kietoutuneet sotkuisiksi vyyhdeksi.
Samalla ne ovat saaneet vaikutteita yhtä lailla keskiaikaisista, suo-
rasukaisista aikuisten saduista ja viihdekirjallisuuden ensimmäisistä
tuotteista kuin pappien saarnoistakin. Kuten Tolkien kirjoittaa: ”Kun

puhutaan tarinoiden historiasta ja erityisesti satujen historiasta, voidaan sanoa että keittokattila, tarinapata on kiehunut aina ja siihen on jatkuvasti lisätty uusia aineksia, herkullisia ja vähemmän herkullisia.”

On yleisesti tiedossa, että sillä, mitä nykyisin kutsutaan kansansaduksi, on vain vähän tekemistä sen kanssa, mitä kansan syvissä riveissä aikoinaan satuina kerrottiin. Tämä pätee erityisesti lapsia ajatellen uudelleen kirjoitettuihin ja tuotteistettuihin versioihin, kuten Grimmin veljesten neljän vuosikymmenen kuluessa jalostamaan ja lukuisia kertoja muokkaamaan kokoelmaan. Siitä tuli lopulta – vaikka tarkoitus oli varmasti pelkästään hyvä – ajan hengen mukainen opetuksen ja kasvatuksen käyttöön valjastettu porvarillista moraalikäsitystä, arvojärjestelmää ja tapoja välittävä lukukirja. Samankaltaista työtä teki myös *Hanhiemon tarinoiden* isä, ranskalainen Charles Perrault, joka muokkasi keräämänsä sadut yläluokan lapsille sopiviksi. Hän pyyhki kertomuksista pois matriarkaalisen maailmankuvan ja suhtautui äärimmäisen konservatiivisesti oman aikansa naispuolisiin sadunkirjoittajiin sekä naisen ja miehen rooleihin yhteiskunnassa.

Samaa voi sanoa myös suosituista unkarilaisista kansansatukokoelmista: saattaa näyttää siltä, että sadut herättävät henkiin eräänlaisen arkaistisen ja yhtenäisen muinaisunkarilaisen menneisyyden. Tosiasiassa nämä nostalgiset kirjoitukset ovat voimakkaasti stilisoituja ja usein kristillisillä elementeillä koristeltuja versioita ikivanhoista tarinoista, joiden alkuperää on mahdoton selvittää. Ei pidä kuitenkaan unohtaa, että vaikka nämä tarinat on julistettu kansansaduiksi ja ne ovat vakiintuneet tiettyyn muotoon, satujen perintö jatkaa elämäänsä kansanperinteessä kaikkina aikoina, muuttuu jatkuvasti ja toimii usein vastarinnan näyttämönä. Vielä tänäkin päivänä populaarikulttuuri ammentaa meemeiksi muut-

tuneista saduista: se kierrättää niitä, antaa niille uusia merkityksiä ja punoo niistä uudenlaisia milloin vakavissaan, milloin ironisesti ja leikkisästi. Tällä tavoin se pitää hengissä näitä monisatavuotisia tarinoita.

Tämä satukokoelma on syntynyt, koska me tekijät uskomme satujen säilyvän sitä paremmin, mitä enemmän niitä käytetään. Labrisz-järjestö pyysi kirjoittajia kertomaan omia versioitaan itselleen tärkeistä, klassisista saduista jostakin omaperäisestä näkökulmasta. Nykyajan kokemukset saivat näkyä saduissa. Sankarit saattoivat mielellään olla sellaisia, joihin erityisesti vähemmistöissä ja marginaalissa elävät voisivat samastua ilman, että teksti olisi kuitenkaan didaktista. Olimme tietoisia siitä, että tehtävä ei ollut helppo. Halusimme kerätä satuja, jotka ovat arvokkaita ensisijaisesti kirjallisten ansioidensa vuoksi ja ammentavat runsain mitoin satuperinteestä. Samalla pyrimme välttämään sen, että lopputulos olisi korostuneen opettavainen antologia, vaikka toivoimmekin, että kokoelma antaisi tilan niille, jotka eivät Unkarissa useinkaan saa ääntään kuuluville – varsinkaan satukirjallisuudessa.

Näimme sielumme silmin sellaisia satuja, joilla aikoinaan vastustettiin vallitsevia normeja: 1700-luvun satiirisia ranskalaisatuja, jotka sisälsivät painavaa yhteiskunnallista kritiikkiä ja hyödynsivät tietoisesti kaikkien tuntemia sadun ilmaisukeinoja. Tai 1600-luvun italialaisia satuja, jotka käsittelivät sortovaltaa ja yksilönvapautta. Muistelimme sellaisia lähes täysin unholaan painuneita myyttejä, taruja ja kansansatuja, jotka eivät koskaan päätyneet suosittuihin kokoelmiin, koska kokoelmien toimittajat katsoivat niiden olevan ristiriidassa väitettyjen kansallisten, ikaikaisten ja tämän vuoksi luonnollisina pidettyjen moraliopetusten kanssa. Lopulta päästimme helpotuksen huokauksen.

Emme suotta olleet luottaneet kirjoittajiin: jokaisessa kokoelmaan valitussa sadussa on jotakin erityistä voimaa. Ne ovat samaan aikaan henkilökohtaisia ja yleispäteviä, ja niissä kuuluu Tolkienin mainitsemman tarinapadan porinaa. Mukailtujen lähdetekstien joukossa on muutama tunnettu satu, mutta onpa mukana myös kreikkalaista mytologiaa, irlantilainen kansansatu ja vieläpä lastenromaanikin. Proosan rinnalle mahtui yksi runomuotoinen satu sekä erään näytelmän mukaelma. Niinpä lopputulos oli totta totisesti kirjava.

Sen lisäksi, että Labrisz pyysi satuja ammattikirjailijoilta, se järjesti kirjoituskilpailun aloitteleville kynäniekoille. Kilpailuun osallistui lähes sata tekstiä. Kokoelmaan valittiin lopulta satuja yhdeksältä tunnetulta ja kahdeksalta uudelta tekijältä. Hankkeeseen tuli mukaan myös Unkarin ihmisoikeuskasvattajien verkosto (EJHA). Sen jäsenet ovat opetuksen ja kasvatuksen parissa työskenteleviä yksityishenkilöitä, jotka haluavat toimia ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta. Yhteinen päämäärämme on, että kirjan sadut saisivat mahdollisimman laajan yleisön, ja niinpä verkoston työntekijät laativat satuihin liittyviä tehtäväkokonaisuuksia päiväkodeille ja kouluille. Ne ovat vapaasti saatavilla verkoston kotisivuilla.

Halusimme, että satukirjan kuvittaisi taiteilija, joka ymmärtää ja rakastaa klassisia satuja ja jolla tämän lisäksi on sielussaan runsain mitoin lumousta ja taikapölyä. Niinpä valitsimme Lilla Böleczin.

Toivomme, että niin pienet kuin suuretkin löytävät kokoelmasata satuja, jotka puhuttelevat. Niin kuin metsään sirotellut leivänmuruset, sadut kenties johdattavat lukijan siihen suuntaan, johon hänen on tarkoitus kulkea – mikä se ikinä onkaan.

Boldizsár M. Nagy

KRISZTINA RITA MOLNÁR

Rubiininpunainen lintu

Satu, jonka haluan teille kertoa, ei tarkkaan ottaen ole tarina punaisesta linnusta. Tai on se, mutta minun on kerrottava vaikka mistä muustakin, ennen kuin lintu leikkaa taivasta rubiininpunaisilla siivillään ja kuulemme viimein sen kauas kantavan laulun.

Aivan ensiksi minun täytyy sanoa, että en ole keksinyt tätä satua itse. Minä vain kerron sen teille, koska se on mielestäni kaunis. Se on kummallinen ja surullinen satu, joka herättää paljon ajatuksia. Se on myös hyvin vanha, peräisin niiltä ajoilta, kun kuninkaat paimensivat karjalaumojaan kaukana Kreikan vuorten rinteillä.

Kainis oli ihastuttava neito – niitä tyttöjä, jotka ovat niin häikäisevän kauniita, että heitä tuskin saattaa katsoa. Niitä, joista sanotaan, että helpompi olisi katsella vaikka suoraan aurinkoon. Eikä ollut mikään ihme, että tyttö oli niin kaunis, olihan hän syntynyt Egeanmeren rannalla Thessaliassa. Isä Elatos kasvatti tytärtään ylimysten tavoille ja äiti Hippea puolestaan opetti tätä laulamaan, letittämään tukkaansa ja keräämään hunajaa. Kauniin neidon luona kävi monia kosijoita, ja muidenkin kaupunkien nuorukaiset olisivat ottaneet hänet mieluusti vaimokseen. Nuoria miehiä tuli

pilvin pimein, ja jokainen toivoi, että lumoava Kainis olisi valinnut juuri hänet. Mutta tyttöpä ei halunnut aviomiestä – sattuuhan sellaistaakin. Hän oli mieluummin yksin ja kävi itsekseen kävelyillä pitkin merenrantaa. Aamuisin hän söi pähkinöitä ja hunajaa, kiinnitti hiuksiinsa lumivalkean appelsiininkukan tai oleanterin viininpunaisia terälehtiä ja lähti ulos. Kun Kainis oli yksin poissa kotoaan, hänen ajatuksensakin tuntuivat vaeltavan vapaammin ja kauemmas. Hän haaveili seikkailuista, myrskyisistä merimatkoista ja siitä, kuinka seisoi urheimpien miesten lailla kannella tuulen tuivertaessa. Ja metsästysretkistä, joilla hänkin saisi ajaa takaa hirviä sekä muuta riistaa. Kulkiessaan hän lauleli äidiltä oppimiaan lauluja, lempilaulujaan, ja keräili kauniita kiviä ja näkinkenkiä.

Kainis, rubiininpunainen aamu, oletpa ihana! Olen elossa!

Tänään laulan sinulle hunajaisia lauluja!

Ääneni ja sieluni hypähtelevät ilosta,

kuin lentäisin!

Kainista ei häirinnyt edes se, että rantahietikolla kävellessä kullavärisiin sandaaleihin meni hiekkaa, joka kutitti jalkapohjia. Välillä hän istahti suurelle, laakealle kivelle, aukaisi sandaalien hihnat ja varisti pyöreät, kimaltelevat hiekanjyväset jalkineistaan. Sitten tyttö meni aivan meren ääreen ja kastoi ensin vain kädet ja sitten myös jalat lahden matalaan, auringon lämmittämään veteen. Kainis rakasti merta, pikkukivien väriloistoa veden alla ja kivien lomassa piileskeleviä ja ympäriinsä kuljeskeleviä erakkorapuja. Veden läpi pikkuruisten rapujen jalat näyttivät suuremmilta, samoin rantaa kohti huuhtoutuneiden kotiloiden kiemuraiset kuviot ja tyhjien

simpukankuorten raidat. Mutta samalla Kainis pelkäsi merta, tuota äärettömältä vaikuttavaa jättiläistä. Koskaan ei voinut olla varma, milloin sen vedet vihastuisivat, milloin nousisi myrsky, milloin villiintyneet aallot löisivät korkealle ja huuhtoisivat raivokkaina mahtavaa kallioseinämää, joka ympäröi lahtea. Pelkoakin voimakkaampaa oli kuitenkin uteliaisuus. Hippea-äiti oli usein huolissaan, kun tytär kävi yksinäisillä retkillään, ja vannotti tätä olemaan varuillaan. Meri oli yhtä arvaamaton kuin valtiaansa, kolmihaaraista atrainta kantava Poseidon. Äiti selitti, että kaikki arvaamaton oli myös vaarallista, ja sellaista oli parempi välttää. Mutta Kainis ei ottanut äidin neuvoja kovin vakavasti. Mitä minun pitäisi niin kovasti varoa? hän mietti mielessään ja kohautti olkiaan. Osaanhan minä pitää huolen itsestäni! Ja meri tarjoaa loputtomasti yllätyksiä! Kuka tietää, ehkä tapaan vielä jonakin päivänä itsensä Poseidonin!

Eräänä päivänä Kainis lähti tapansa mukaan reippaana kohti merenrantaa aarteita etsimään. Hän oli punonut eebenpuunmustiin hiuksiinsa purppuraisen ruusunkukan. Tuuli puhalsi hänen poskensa korallinpunaisiksi, huulet kiiltelivät aamiaiseksi nautitusta hunajasta. Tytölle ei tullut mieleenkään, että merten herra Poseidon saattaisi sinä samaisena aamupäivänä valita lepopaikakseen juuri hänen rakkaan lahdenpohjukkansa. Vielä ei ollut laskuveden aika, ja niinpä vesi ulottui korkealle lahden pehmeälle hietikolle. Kainis pysähtyi vesirajaan odottamaan laskuvettä. Hänestä oli aina hauska katsella veden laskevan. Hän uppoutui tarkkailemaan, kuinka meri huuhtoi hiekan sileäksi, aivan kuin hietikolle olisi levitetty pellavaliina. Ja kenties vielä hienompaa oli, että ranta oli nousuveden jäljiltä kirjavanaan värikkäitä kotilonkuoria, merisiilejä ja seepiansuomuja. Aarteita, joita meri oli tuonut hänel-

le syvyyksistään, jotta hän voisi kerätä ne koriinsa ja viedä sisarilleen. He valmistaisivat niistä kaulakorun tai lannevyön ja antaisivat hänelle vastineeksi appelsiineja tai granaattiomenia.

Kun merten herra Poseidon näki lauleskellen lähestyvän kunnottaren, hänet täytti ylitsevuotava riemu. Hänen olisi saatava syyleillä tyttöä.

Niinpä vuorovesi ei – mikä oli ennennäkemätöntä – alkanutkaan vetäytyä, niin kuin sen olisi laskuveden aikaan kuulunut, vaan totteli herraansa Poseidonia ja jäi aloilleen. Meri silitteli Kainiksen jalkoja aalloillaan. Samassa vedestä kohosi korkeuksiin sinitukkainen merenjumala.

– Ole tervehditty valtakuntani rajalla! Näyt viihtyvän veden läheisyydessä. Se vaatii suurta rohkeutta! Mutta sitä en ihmettele, sillä meri on ihmeitä täynnään, vaikka siinä piileekin myös vaaroja. Sinua sen sijaan ihmettelen ja ihailen! Enpä usko ikikuunaan nähneeni kotiloita, jotka kiiltelisivät yhtä mustina kuin sinun kutrisi! Enkä korallia, joka loistaisi yhtä punaisena kuin sinun huulesi! Pyydä mitä ikinä tahdot ja vannon, että sen myös saat, kunhan annat minun suudella sinua.

Lyhyen hetken ajan Kainis oli syvällä sisimmässään pelon vallassa. Hänen mieleensä palasivat äidin varoitukset. Mutta sitten hän jo kohauttikin taas olkiaan. Hymykin hiipi vaivihkaa kasvoille, vaikka hän varoi näyttämästä sitä merten herralle.

– Minäkin tervehdin sinua, mahtava merenjumala, suuri Poseidon! Voinko tosiaan pyytää sinulta mitä tahansa? hän kysyi voittoaakseen aikaa.

– Maan kuolevaisten joukossa sinun kaltaisesi ihmeet ovat harvinaisia. Niinpä olen päättänyt, että voit toivoa minulta mitä hy-

vänsä. Sano vain, mitä tahtoisit! Saat, mitä ikinä pyydätkin, mitään en sinulta kiellä!

– Vannotko sen?

– Vannon, kuten sanoin!

– Hyvä on, luotan sanaasi, vaahtoavien vetten herra, vastasi Kainis. – Jos toteutat toiveeni, minäkin toteutan sinun.

– Mitä siis toivot? uteli Poseidon kärsimättömänä.

Sanat vierivät tytön suusta ilman että hänen tarvitsi lainkaan ajatella, aivan kuin männynsiemenet varisevat hellepäivänä kävyistä:

– Ensin ajattelin pyytää sinulta atraintasi, jolla voisin taltuttaa aallot. Miten voimakas olisinkaan, jos minulla olisi se käsissäni! Mutta en minä kyltymätön ole. Tyydyn vähään. Toivon vain, että muutat minut mieheksi!

Poseidon jähmettyi yllätyksestä. Tällaista toivetta hän ei ollut odottanut. Tuulikin lakkasi puhaltamasta. Mutta jumalten täytyy pitää sanansa. Merenjumala nyökkäsi hitaasti. Siniset suortuvat valahtivat otsalle.

– Pyyntösi on kuultu, Poseidon vastasi suruissaan. Kun hän kohotti katseensa, hän ei nähnyt enää Kainista, vaan nuoren, uljaan miehen, Kaineuksen. Merten herra tutkaili häntä tarkasti. – Sinun ei tarvitse toteuttaa minun toivettani, hän lisäsi.

– Kiitos, vastasi Kaineus matalaksi muuttuneella äänellään. Siinä hän nyt seiso i yllään miehen vaatteet. Käsivarsien lihakset pullistuivat kuin kypsät granaattiomenat. Siro tytönvartalo oli kadonnut, Kaineus oli kasvanut pituutta, jalat olivat voimistuneet. Vain mustat hiussuortuvat kiiltelivät yhtä upeina kuin ennenkin, ja huulet olivat yhtä loistavan korallinpunaiset kuin silloin, kun merenjumala oli nähnyt hänet ensi kerran.

–Tulet vielä huomaamaan, että pyyntöni ei ollut turha! Saat olla ylpeä siitä, että autoit minua! Kaineus huusi Poseidonille.

Jumala kun oli, merten herra tiesi pojan puhuvan totta. Niinpä hän antoi vielä yhden lahjan aivan pyytämättä. Hän teki nuorukaisesta haavoittumattoman: aivan kuin ruumista olisi ihon sijaan peittänyt rauta, johon kukaan kuolevainen ei pystynyt viiltämään haavaa.

Kaineus eli rauhassa monia vuosia, ja hänestä tuli niin suuri sankari, että hänet hyväksyttiin sankareista suurimpien, argonauttien, joukkoon. Hän teki urheimpien kreikkalaissankarien kanssa vaarallisen matkan Argo-laivalla: he ryöstivät yhteisvoimin takaisin lohikäärmeen vartioiman kultaisen oinaan taljan. Kaineus oli mukana myös silloin, kun Artemis usutti hirvittävän, tuhoa kylvävän metsäkarjun Kalydonin kaupunkia hävittämään, ja jälleen kerran uljaat sankarit peittosivat hurjan pedon. Kaineuksen sankaritekoja voisi luetella loputtomiin. Nyt kuitenkin kerron enää vain sen, mikä minun on kerrottava, jotta lopultakin näkisimme lupaamani rubiininpunaisen linnun. Ehkä jo aavistatte, että kyse on Kaineuksen viimeisestä taistelusta. Siitä, joka käytiin lapiittien kuninkaan Peirithoksen häissä.

Kuningas oli kutsunut häihinsä vieraita, niin kuin tapana on. Ensinnäkin hän oli kutsunut kelpo lapiitteja, mutta heidän lisäksi kutsuvieraisiin kuului kentaureja, niitä eriskummallisia olentoja, jotka olivat puoliksi ihmisiä, puoliksi hevosia. Paitsi niiden ruumis, myös niiden sielu oli ihmissielu vain puoliksi, niin kuin myöhemmin kävi ilmi. Miten kuningas sitten tuli kutsuneeksi puolivillit kentaurit loistokkaiisiin juhliin? Miksipä muuten kuin siksi, että he olivat keskenään jollakin mutkikkaalla tavalla kaukaista sukua. Kukapa sitä

enää tietäisikään, mitä kautta. Mutta kuningas halusi ottaa kentauritkin huomioon, niin suurisydäminen hän oli häidensä edellä.

Jonkin aikaa juhlat sujuivat kuten kuuluikin, hunajaviini virtasi vieraiden laseihin, tammipöydät notkuivat herkullisilta tuoksuvista paisteista, oliiveista, granaattiomenista, appelsiineista ja makeilla rypäletertuilla koristelluista juustotarjottimista. Vieraat viihtyivät. Lapiitit ja kentaurit juhlivat yhtä lailla sivistyneesti, kunnes... Kunnes! Joskus kaikki voi särkyä yhdessä hetkessä. Eräs kentaureista oli kumonnut kurkkuunsa aivan liikaa rusinaviiniä, joka oli noussut päähän – tiedättehän, mitä se merkitsee. Se käyttäytyi humalassa kuin aasi, vaikka olikin puoliksi hevonen eikä suinkaan aasi, ja yleensä aasien tapaan käyttäytyivät ihmiset eivätkä hevoset. Järkensä menettänyt kentauri villiintyi ja laukkasi kuninkaan nuoren morsiamen, Hippodameian, kimppuun kuin raivotautinen. Kentauri katsoi neitoa mitään näkemättömin silmin. Yhtäkkiä se nykäisi sahaminkeltaisen hunnun morsiamen kasvojen edestä ja nauraa hirnui kaameasti vasten tämän kasvoja.

Sankarilliset lapiitit, Kaineus heidän joukossaan, eivät jääneet seisomaan sormi suussa. He ponkaisivat pystyyn juhlapöydän äärestä ja riensivät puolustamaan nuorta morsianta. Mutta eivätpä kentauritkaan aikailleet! Ne poukkasivat toverinsa rinnalle niin että tarjoiluvadit lentelivät ympäriinsä. Sitä, mitä sen jälkeen tapahtui, ei voi sanoin kuvata. Ajatelkaapa vain, millaista on, kun hääjuhla yhtäkkiä muuttuu taistelukentäksi! Hippodameia ja hänen morsiusneitonsa pakenivat lehvin koristellun luolan perimmäiseen soppeen, lapiittisankarit ja kentaurit puolestaan unohtivat tyystin olevansa häävieraita ja muuttivat valoisan juhlatunnelman synkäksi painajaiseksi. He jakelivat iskuja ja lyöntejä itseään tai vas-

tustajiaan säästämättä. He taistelivat, vaikkeivät itsekään tienneet minkä vuoksi – lopulta vain henkikultansa edestä. Kamppailu oli niin rajua, että lapiitteja ja kentaureja kuoli kuin kärpäsiä. Kaineus taisteli muiden mukana, ja hänet yllättäen vallannut tuskallinen viha moninkertaisti hänen voimansa.

Yksi kentaureista, Latreus, alkoi pilkata Kaineusta nähtyään tämän peitonneen jo viisi kentauria, ja muistutti tätä vanhasta haavasta ja katkerasta kohtalosta.

– Mitäs sinä teet joukossamme, Kainis, tytöksi syntynyt sankari? En siedä sinua silmissäni! Olit parkuva räpäpäle! Pikkutyttö! Sellaisena näen sinut edelleen, et sinä kuulu taistelukentille! Mene tiehesi! Mene punomaan nauhoja ja kanniskelemaan pikku koreja, ne sopivat käsiisi miekkoja paremmin!

Kentaurin sanat nostattivat Kaineuksen raivon, ja vanha tuska sykki hänessä niin voimakkaana, että se sai hänet kohottamaan keihänsä ja hyökkäämään pilkkaajan kimppuun. Mutta kentaurit, jotka tiesivät Kaineuksen olevan haavoittumaton, alkoivat punoa juonta.

– Peitetään hänet vyötäisiään myöten maahan! Kerätään hänen päälleen kiviä ja suuria puita! Niin juuri! Peitetään hänet kokonaan, ettei meidän tarvitse katsella häntä enää! Näin pääsemme hänestä eroon ennen kuin hän voittaa meidät kaikki!

Eivätkä kentaurit vain elämöineet, vaan tarttuivat myös toimeen. He repivät tammia ja mäntyjä juurineen kallioisesta maasta ja viskoivat kokonaisen vuoren verran kiviä Kaineuksen päälle saadakseen tämän hengiltä. Väsymättä he kokosivat kivikekoa nuorukaisen ylle. Suunnitelma näytti onnistuvan, ja niin uskoivat kentauritkin. Ilkeän ilonpitonsa huumassa he eivät kuitenkaan huomanneet, että eräs lapiittisankareista, Mopsos, jolla oli selvä-

näkemisen lahja, seiso surullisena keon vieressä. Ja Mopsos näki jotakin, mistä hän kertoi tovereilleen vasta paljon myöhemmin eräänä rauhaisana iltana. Sinä hirmuisena hetkenä, kun kukaan muu ei enää nähnyt selvästi – oli kuin sankka sumu olisi verhonnut jokaisen häävieraan, joka oli selvinnyt hengissä juhlat rikki repineestä taistelusta – Mopsos oli nimittäin ainoa, joka huomasi, mitä tapahtui. Kaineusta peittävästä keosta, jossa oli kokonaisen metsän verran puunrunkoja, tammenlehtien keskeltä oli yhtäkkiä kohonnut siivilleen kaunis rubiininpunainen lintu! Toden totta, rubiininpunainen lintu! Ja se lauloi!

*Kaunis, rubiininpunainen aamu, oletpa ihana! Olen elossa!
Tänään laulan sinulle hunajaisia lauluja!
Ääneni ja sieluni hypähtelevät ilosta,
kuin lentäisin!*

Mopsos ei ollut ennen nähnyt moista lintua eikä näkisi koskaan sen jälkeenkään. Mutta juuri sillä hetkellä hän tiesi tarkalleen, kuka lensi vapaana lapiittien ja kentaurien päiden yläpuolella ja lauloi voimakkaalla, kantavalla äänellä korkeuksissa.

Ja he elivät onnellisina omana itsenään loppuun asti

Eri taustoista ponnistavan kirjoittajajoukon kokoelma nytkäyttää perinteisen sadun sijoiltaan. Se esittelee satumaan, jossa prinssi saa prinsinsä, Lumikin iho hohtaa kullanuskeana, lohikäärmeen ryöväämä prinsessa nautiskelee elämästään linnan ulkopuolella ja tyttöjen välisen rakkauden voima sulattaa lähiön ikitalven.

Unkarissa myrskyisän vastaanoton saanut ajaton ja samalla terävän ajankohtainen satukirja avaa portin satumaahan, jossa moninaisuutta juhliitaan. Tarinat heräävät eloon Lilla Böleczin värejä hehkuvassa kuvituksessa.

Boldizsár M. Nagy työskentelee kriitikkona, toimittajana ja kääntäjänä. *Satunmaa kuuluu kaikille* -kirjan toimittaminen oli hänelle kunniatehtävä, josta hän nautti kovasti.

www.wsoy.fi

L84.2

ISBN 978-951-0-48306-0